

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8118 Dep
0032 Oslo
postmottak@nfd.dep.no

Bergen 9.6.17

HØRINGSSVAR - MIDLERITIDIG DRIFTSORDNING FOR HAVFISKEFLÅTEN

Vi viser til Nærings- og fiskeridepartementets høringsbrev vedrørende forslag om midlertidig driftsordning for havfiskeflåten.

Pelagisk Forening støtter ikke departementets forslag til innføring av en midlertidig driftsordning for ringnotflåten og pelagisk trål- og nordsjøtrål.

Pelagisk Forening har ikke medlemmer i de andre fartøygruppene. Vi uttaler oss derfor på generelt grunnlag om følgene ved innføring av en midlertidig driftsordning for de andre fartøygruppene, ved blant annet å gjenta det departementet selv påpeker i høringsbrevet. Konsekvenser av økt strukturering er færre fartøy og færre fiskere og det vil kunne gi visse konsekvenser for lokalmiljøet der fartøy blir tatt ut av fiske. Det vil og få konsekvenser for deler av fiskeindustrien.

I tillegg får økt strukturering negative konsekvenser for konkurransen. Konkurransen er avgjørende for innovasjon og god næringsutvikling i alle bransjer – også fiskerinæringen. Fiskerinæringen er avhengig av mangfold, spredt og lokalt eierskap. For mange fiskekvoter på få aktører ødelegger konkurransen.

Pelagisk Forening støtter økt strukturering der lønnsomheten tilsier at det er nødvendig. Vi støtter ikke strukturering når det gjøres for struktureringens del, slik vi mener er begrunnelsen for høringen.

Departementets begrunnelse for innføring av midlertidig driftsordning er at det er viktig å legge til rette for jevn strukturering, uten at det begrunnes hvorfor det er viktig. Det framstår som at strukturering er et mål i seg selv. Noe som ikke er i tråd med strukturkvoteforskriften hvor formålet er «... å bidra til en tilpasning av den enkelte fartøygruppe til ressursgrunnlaget og et bedret driftsgrunnlag for det enkelte fartøy, ved å legge til rette for å redusere antall fartøy i gruppen». I følge strukturkvoteforskriften er strukturering et middel, ikke et mål.

Med det store tapet av arbeidsplasser som følge av krisen i offshoreflåten bør ikke antall fiskefartøy reduseres. Det er omtrent 10 000 fiskere. Hver fisker skaper nesten 2 årsverk på land (SINTEF). At departementet ønsker å legge til rette for mer strukturering er derfor betenkelig. Ved å innføre en driftsordning flyttes næringen også stadig lengre fra kystsamfunnene og deres oppgave der, å sikre sysselsetting og bosetting i kystsamfunnene. Med sentralisering fjernes lokalt entreprenørskap og eiersiden kommer stadig lengre vekk fra fiskeriene.

Overskuddet i fiskeri går tilbake til næringsliv og lokalsamfunn langs kysten. En SINTEF-rapport (2012) rangerer fiske og fangst som en av de 10 næringene i Norge som gir mest verdiskapning per arbeidstaker. Mens gjennomsnittlig verdiskapning per årsverk for fastlands-Norge i 2012 var 0,83 millioner, skapte fiskerinæringen 1,21 millioner i verdier per årsverk samme år.

I 2015 ble kvotetaket i ringnot hevet fra 650 basistonn til 850 basistonn. Det er kun to fartøy i ringnotgruppen som er i kvotetaket og strukturingsgraden er 20 %. Det er derfor fullt mulig å øke driftsgrunnlaget innenfor gjeldende strukturkvoteordning for fartøy som ønsker det. Det gjør den foreslåtte ordningen overflødig.

Struktureringen har ikke stoppet opp i påvente av konklusjonen på Eidesenutvalgets forslag. Fiskeridirektoratets statistikk viser at struktureringen avtok i 2008. Da var det 80 ringnotkonesjoner, i 2016 var det 78 ringnotkonesjoner. (<http://www.fiskeridir.no/Yrkesfiske/Statistikk-yrkesfiske/Fiskere-fartoy-og-tillatelser/Konesjoner-og-deltakeradganger>)

Grunnen til at strukturering har stoppet er sannsynligvis på grunn av at det er god lønnsomhet i ringnot, med den konsekvens at kvoteprisen har økt og at færre vil ut av næringen. Samt en forventning om at vilkårene skal endres i retning mot null i avkortning og tidsavgrenset kvoter. Denne forventningen har og bidratt til prisøkning på kvoter. Forventningen om endring gjør at mange sitter på gjerdet i påvente av endring, samtidig som de også har posisjonert seg for disse eventuelle endringene.

Driftsordningen favoriserer og flerbåtsrederier og gir de et konkurransefortrinn i forhold til enbåtsrederiene. Selv om enbåtsrederi får adgang til å benytte ordningen er det ikke like enkelt i praksis. Erfaring fra 2002-2005 viser også at det nesten bare var flerbåtsrederier som benyttet ordningen.

Forslaget framstår derfor som det er lansert av en håndfull flerbåtsredere, som er klare til å strukturere, men som venter på redusert avkortning og/eller tidsbegrensning ved strukturering. I tillegg medfører forslaget i realiteten at de strukturingsklare flerbåtsrederiene får 3 år lengre varighet av struktureringen. Stadige forventinger om endringer gir ikke jevn strukturering, hvis det er et mål.

Det er bred enighet om at fiskerinæringen trenger stabilitet og forutsigbarhet. Det er derfor svært underlig at innføring av driftordning begrunnes med forutsigbare rammevilkår, samtidig som ordningen er midlertidig. Midlertidige ordninger medfører ikke til stabilitet og forutsigbarhet. Når det i tillegg er i påvente av permanente endringer i kvotesystemet mener vi det helt klart er mest hensiktsmessig å avvente til disse eventuelt kommer.

Pelagisk Forening støtter altså ikke departementets forslag til at det innføres en midlertidig driftsordning for ringnotflåten og pelagisk trål- og nordsjøtrål. Departementets vilkår for å innføre en midlertidig driftsordning, dvs regler om avkortninger, regionsbindinger, kvotetak, at det ikke stilles krav til felles eierskap, og begrenset varighet er dempende for konsekvensene av ordningen, men konsekvensene er likevel for store. Vi frykter og, ved eventuell innføring av ordningen, at når varigheten av driftsordningen utløper, 31.12.2020 som foreslått, vil det komme argumentasjon for hvorfor driftsordningen er viktig å videreføre. Da dette er en svært økonomisk gunstig ordning for noen få flerbåtsrederier.

Vi gjør oppmerksom på statssekretær Ronny Bergs uttalelse i Fiskeribladet, om at rederier som har fått utskiftningstillatelser ikke kan benytte seg av en ny driftsordning, om den blir vedtatt, jf Fiskeribladet 13.5.17. Dette er en forutsetning som må ligge til grunn ved en eventuell innføring av driftsordningen.

Vi stiller og spørsmålstegn hvorfor høringen ikke inkluderer vassildkonsesjoner. Vassild er en del av driftsgrunnlaget til flere i havfiskeflåten, og ordningen bør også omfatte vassildkonsesjon dersom ordningen innføres.

Økonomi og bedre lønnsomhet er vanligvis brukt i argumentasjonen for å øke strukturtaket og få bedre driftsordninger, et argument som ikke kan benyttes i denne sammenheng. Departementet foreslår likevel å innføre denne ordningen. Følgene er store aktører med stor markedsmakt. Resultatet er mindre konkurranse, mindre innovasjon, dårlig utvalg og høye kvotepriser. Det medfører en skjevhet mellom stor og små aktørene. Verdiskapingen må komme hele kysten til gode slik den gjør i dag.

Mariann Frantsen
Daglig leder